

Evropské státy zřizovaly zámořské državy již od 15. století, nicméně dobytelské úsilí Evropanů vrcholilo až v období imperialismu 19. a počátku 20. století. Závod o rozdělení světa poháněný vůlí národních států stát se velmocí světového významu dokumentuje například fakt, že zatímco roku 1870 kontrolovaly evropské mocnosti jen desetinu Afriky, v roce 1890 již devět desetin. Politika kolonialismu a imperialismu změnila svět a její důsledky si neseme dodnes. Níže je jejich výčet.

- ◆ Nejdříve přiřaďte důsledky kolonialismu (na další straně) k těmto kategoriím tím, že je označíte prvními třemi písmeny názvu kategorie.

- ◆ HOSPODÁŘSKÉ (EKONOMICKÉ)
- ◆ MEZINÁRODNĚ-POLITICKÉ
- ◆ VNITROPOLITICKÉ
- ◆ KULTURNÍ
- ◆ DEMOGRAFICKÉ
- ◆ ENVIRONMENTÁLNÍ

- ◆ Jak se liší vývoj naší země od regionů, které byly kolonizovány? Čím se naopak podobá? Po přiřazení k jednotlivým kategoriím vyberte z důsledků kolonialismu ty, se kterými byste mohli doplnit a dokončit následující čtyři tvrzení. Snažte se samotné tvrzení co nejvíce upřesnit nebo obohatit o svůj názor či postoj.

- ◆ Země s koloniálním dědictvím se od naší země liší především v tom, že ...
- ◆ Další z odlišností mezi post-koloniálními zeměmi a Českem spočívá...
- ◆ _____ důsledky koloniální éry jsou podobné vývoji v naší zemi proto, že ...
- ◆ _____ důsledky koloniální éry jsou podobné vývoji v naší zemi proto, že ...

- ◆ Během překotného rozdělování území mezi jednotlivé koloniální mocnosti byly v Evropě „od stolu“ vymezeny hranice bez průzkumu terénu, etnického složení obyvatel, jejich kultury, jazykové příslušnosti nebo hospodářských vazeb. Dodnes jsou takto vytyčené hranice zdrojem sporů či dokonce ozbrojených konfliktů mezi státy či různými skupinami.
- ◆ Uplatnění získaných zdravotnických znalostí pomohlo vymýtit některé nemoci, například spavou nemoc v Kongu, a výrazně tak snížilo úmrtnost. Zdravotní péče se původně soustředila na Evropany v koloniích, ale později se rozšířila i na domorodé obyvatelstvo.
- ◆ Vzájemným působením mezi domorodým obyvatelstvem a příchodními lidmi z Evropy vznikly nové společnosti.
- ◆ Na kolonizovaných územích se po staletí přirozeným způsobem vyvíjely společenské a politické systémy. Tyto procesy byly během koloniálního období násilně přerušeny a nahrazeny systémem cizím. Oproti francouzskému asimilačnímu přístupu například Britové vládli ve svých koloniích nepřímo prostřednictvím vybraného domorodého náčelníka nebo skrze místní elitu, která s koloniální mocností spolupracovala. Upřednostňování jednoho etnika na úkor dalších v mnoha případech skončilo konflikty, občanskými válkami, vojenskými převraty nebo ustanovením diktátorským režimů.
- ◆ Plantážnictví narušilo původní tradiční způsoby domorodého zemědělství. Z vývozu plodin a surovin nejdříve profitovali Evropané, později se čím dál větší měrou podílelo i místní obyvatelstvo. Specializace zemí určená kolonialismem však leckde přetrvávala dodnes (například Ghana je předním exportérem kaka, Senegal exportuje arašidy, Sierra Leone diamanty, atd.) a země jsou do velké míry závislé na vývozu často jen jedné komodity a vývoji její ceny.
- ◆ V důsledku evropské misijní činnosti došlo k rozšíření křesťanství na všech kontinentech. Mísením s domorodými vírami vznikala zcela specifická náboženství.
- ◆ Zakládání monokulturních plantáží čajovníku, tabákovníku, bavlníku, cukrové třtiny a dalších plodin se podepsalo na změně charakteru krajiny. Z kolonií se nevyvážely pouze zemědělské komodity, ale i vzácné dřeviny. Kolonialismus tak spustil degradaci až devastaci původních pralesních komplexů.
- ◆ Odmítání kultury evropských kolonizačních mocností často podporovalo nacionalismus a zformovalo fundamentalismus, který v některých zemích vedl až k ozbrojeným konfliktům.
- ◆ Kolonizovaná území mají v mezinárodní dělbě práce specifické místo. Na jedné straně se dodávaly suroviny, na straně druhé se kupovaly hotové výrobky. Tak byla udržována technologická zaostalost těchto regionů. Přestože později získaly politickou nezávislost, zůstaly závislé na hospodářsky vyspělých zemích.
- ◆ Mohutné migrační vlny jsou jedním z důsledků kolonialismu. Evropané odcházeli do kolonií, afričtí otroci byli odváženi do Ameriky nebo Indové na východní pobřeží Afriky. Další migrační vlny proběhly uvnitř kontinentů v důsledku stěhování za prací na plantážích nebo infrastrukturních stavbách.
- ◆ Z architektonického hlediska došlo v koloniálním období k zajímavému mísení domorodých a evropských prvků, čímž vznikly svébytné stavební styly, například ve městech Jižní Ameriky.
- ◆ Potřeba transportu těžných či pěstovaných surovin, ale třeba i vojsk, šla ruku v ruce s potřebou budování dopravní, informační či zdravotnické infrastruktury. Koloniální mocnosti za sebou zanechaly tisíce kilometrů železnic a silnic, Suezský průplav například urychlil propojení Evropy s Asií.
- ◆ Nestabilita regionů způsobená koloniálním přerušением přirozeného vývoje a následnou neschopností hospodářsky se emancipovat vede k nízké úrovni ekonomického systému, vysoké nezaměstnanosti a „odlivu mozků“.
- ◆ Koloniální mocnosti zaváděly v podrobených územích své jazyky a šířily svou kulturu. Španělština, angličtina, francouzština a další jazyky importované z mateřských zemí jsou dodnes všeobecně srozumitelným komunikačním prostředkem napříč domorodými etniky.
- ◆ Vyvražďování domorodého obyvatelstva se stalo temnou kapitolou raného kolonialismu. Především v Africe vedl obchod s otroky k úbytku zdravé a silné populace. Obyvatelstvo Ameriky bylo decimováno nemocemi, proti kterým nemělo protilátky.